

*Erf-Stadhouder van Holland, &c. &c. &c.*²). Niet alleen de bewondering voor de stadhouder-koning had de bakker echter tot het schrijverschap gedreven, maar:

‘Het was die vadzige ledigheid, welke mij zo tegen de borst begonde te steken, dat ze me voor eerst zo wat Rijmen en Verzen uit de pen deed slingeren. Daar na begonde ik mijn handen aan het Boek maken te slaan, maar wat was het, ik konde naulijks een punt, comma, apostrof, vraagteiken, parentesis, dubbelde punt, of diergelijke snorrepijperijen maken; maar *Pieter Rabus* onderregte mij in de eerste twee Werkjes (van 1694 en '95, PdB) zo wel, dat ik circum circa op me eige beenen konde staan'³).

Rabus was notaris, praeceptor van de Latijnse School te Rotterdam (1681-1702) en redacteur van het tijdschrift *De Boekzaal van Europe*. In dit Nederlandstalige tijdschrift werden voornamelijk boekbesprekingen gepubliceerd. Rabus leerde Van Spaan niet alleen schrijven, hij verschaftte hem ook de nodige informatie en literatuur om zijn boeken te kunnen samenstellen. Dat er sprake was van een vriendschappelijke band tussen Van Spaan en Rabus blijkt ook uit het feit dat nieuwe uitgaven van Gerrit in de Boekzaal genoemd en zelfs besproken werden⁴.)

In 1694 en '95 verschenen de eerste twee boeken van Van Spaan: *De Afrikaansche Weg-Wijzer* en *De Aziaansche Weg-Wijzer*. De Wegwijzers hadden een tweeledig doel: landgenoten die in de Republiek geen mogelijkheden hadden om vooruit te komen tot emigreren te stimuleren en daarnaast liefhebbers van reisbeschrijvingen en geschiedenissen uit verre landen te vermaken⁵). In de Wegwijzers vindt men beschrijvingen van verschillende landen en streken en opmerkingen over het klimaat, de flora en fauna, de mogelijkheden om landbouw te bedrijven, maar ook uiteenzettingen over bizarre zaken en zonderlinge gebeurtenissen. Een voorbeeld van zo'n verhaal is dat over Joris Pines die schipbreuk leed, met een aantal vrouwen aanspoelde op een onbewoond eiland en van de nood een deugd maakte. Toen na vele jaren een schip het eiland aandeed bleken er meer dan 1700 nakomelingen van Joris op het eiland te wonen.

Van Spaan was blijkens de opmerkingen van Rabus in zijn Boekzaal en een aankondiging van Van Spaan in zijn Koerier van plan een derde Wegwijzer te publiceren. Deze (*De Amerikaansche Weg-Wijzer*) is echter nooit verschenen. Van Spaan beweerde dat het manuscript gestolen was. Het lijkt echter aannemelijker te veronderstellen dat de kritiek die hij kreeg op zijn eerste twee Wegwijzers hem heeft doen besluiten van publicatie af te zien⁶).